

Joanna Maria Szumańska

Teatr w Łazienkach.

Intercielesność Stanisława Augusta i performatywny aspekt dworu

Streszczenie

W pracy badana jest intercielesność ostatniego króla I Rzeczypospolitej, Stanisława Augusta i performatywność królewskiego dworu. Analizowane są Łazienki jako miejsce splotu aktorów ludzkich i innych-niż-ludzkich. We wstępie zarysowano temat rozprawy i wyjaśniono jej strukturę. W rozdziale pierwszym szczegółowo opisane zostały metody badawcze: fenomenologia, hermeneutyka, estetyka performatywności, poetyka kulturowa oraz elementy nowego materializmu. Autorka wyjaśnia tu, z jakich powodów zdecydowała się na użycie pojęcia intercielesności Maurice'a Merleau-Ponty'ego (fenomenologia) i niektórych wątków hermeneutyki Paula Ricoeura (podmiot, tożsamość i inność). Wykazuje również, że analiza fenomenologiczno-hermeneutyczna jest wyjątkowo nośna i inspirująca, gdy wchodzi w alianse z performatyką, poetyką kulturową i elementami nowego materializmu. W rozdziale drugim, zatytułowanym *Wizerunki równoległe: teatr i biblioteka*, metaforyka teatralna zestawiona została z biblioteką i encyklopedią jako obliczami tej samej idei, zgodnie ze spostrzeżeniami Williama N. Westa. Podążając jego tropem, przeanalizowano pod względem estetycznoteatralnym katalog podręcznej biblioteki Stanisława Augusta w Łazienkach, aby w kolejnych częściach rozprawy pokazać, że to właśnie biblioteka Pałacu na Wyspie, architektura łazienkowskich teatrów i ich dekoracje oraz szeroko pojęte teatralia dworskie oddawały horyzont myślowy króla, nie zaś inscenizacje z okresu jego panowania. W trzecim rozdziale omówiono konstruowanie tożsamości Poniatowskiego poprzez jego edukację estetycznoteatralną oraz młodzieńczą Grand Tour. Szczegółowej analizie poddane zostały listy króla i słynnej salonierki paryskiej, Marie-Thérèse Geoffrin. Poprzez szukanie węzłowych momentów w tej korespondencji pokazano, w jaki sposób poprzez to medium monarcha, jego przyjaciółka i zarazem mentorka oraz encyklopedyści budowali swoje wizerunki. Pracę oparto w tej części na źródłach wydanych w drugiej połowie XIX w., które są znane badaczom, ale nie były wcześniej analizowane pod kątem intercielesności. W kolejnym rozdziale, noszącym tytuł *Ten drugi Eden, ta raju połowa*, przedstawiono sceny dworskie w ogrodowej siedzibie króla. Pokazano również, jak Stanisław August budował swój wizerunek poprzez wybór

dramatów i figur dramatopisarzy oraz w jaki sposób narzucił swój kanon literacki współczesnym. Piąty rozdział, ostatni, proponuje ujęcie Łazienek jako Foucaultowskiej heterotopii; dowodzi, że to głównie figura króla i teatry dworskie czyniły podwarszawską letnią rezydencję heterotopią; wskazuje wreszcie, w jaki sposób realizuje się w nich figura nierozplątywalnego węzła wpływów, znaczeń i znaków.